

**Проект "ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ЯКІСНИХ
ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ З ПРИВ'ЯЗКОЮ ДО
МІСЦЯ ПОХОДЖЕННЯ ТА ПОПИТУ НА НИХ В
УКРАЇНІ"**

Віктор Терес,
Президент МБО "Добробут громад"

Київ, 25 серпня 2011 р.



Завдання презентації

1. Показати **актуальність теми** сертифікації продуктів харчування з географічним зазначенням в Україні
2. Обговорити **результати дослідження** “Оцінка потенціалу якісних продуктів харчування з прив’язкою до місця походження та попиту на них в Україні”
3. Розкрити основні **відмінності українського законодавства та законодавства Євросоюзу** щодо регулювання сертифікації продуктів з географічним зазначенням.
4. Запропонувати **наступні кроки** щодо вдосконалення державної політики та ширшого запровадження сертифікації продуктів харчування з географічним зазначенням в Україні



1. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Актуальність сертифікації продуктів харчування з географічним зазначенням

1. Широкий досвід європейських країн та партнерських організацій в реєстрації продуктів з географічним зазначенням; успіх в реєстрації таких продуктів як інструменту розвитку сільських територій
2. **Правове підґрунтя** (закон “Про охорону прав на географічне зазначення товарів”, стандарти якості продуктів харчування, захист прав інтелектуальної вартості)
3. **Вимоги СОТ** щодо визнання географічних зазначень в Україні та захисту прав виробників
4. **Наявність висновків та рекомендацій пілотного Проекту** “Маркетингове дослідження попиту та пропозиції на продукти харчування, на які можуть бути зареєстровані географічні зазначення» - виконувався МБО “Добробут громад (колишня назва – МБФ «ХПІ») за підтримки Програми технічної співпраці ФАО

1. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Стан в Україні з реєстрацією продуктів з географічним зазначенням

- Закон "Про охорону прав на зазначення походження товарів" прийнято у червні 1999 року
- Зареєстровано кваліфікованих географічних зазначень походження (**8 мінеральних вод, 2 вина**)
- Недосконала державна підтримка з огляду можливості впливу географічних зазначень на розвиток сільських територій



1. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Завдання захисту регіональних та традиційних продуктів: європейський досвід

- Економічний **розвиток сільських громад**, підвищення доходів сільських товаровиробників, підвищення рівня зайнятості сільських жителів у цій місцевості.
- Задовольняє очікування **споживачів** щодо якості харчових продуктів та їхнього географічного походження.

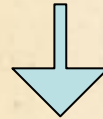


2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

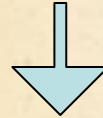
ЕТАПИ ТА ЗАВДАННЯ ПРОЕКТУ

маркетингового дослідження попиту та пропозиції на продукти харчування, на які можуть бути зареєстровані географічні зазначення (2010 р.)

Опитування споживачів у 9 областях України та АР Крим



Визначення найбільш популярних продуктів харчування (окрім спиртних напоїв), репутація чи властивості яких пов'язані з певною місцевістю



Опитування виробників найбільш популярних продуктів харчування



Складання **списку** та попередньої бази даних найбільш популярних продуктів харчування, що мають найбільші перспективи щодо реєстрації з географічним зазначенням



Підготовка рекомендацій щодо переліку продуктів харчування для **пілотної реєстрації** з географічним зазначенням



Рекомендації щодо вдосконалення **державної політики**

2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

Регіони дослідження



Розділи анкети

Споживачі

1. Визначення продукції, пов'язаної із географічним походженням
2. Обізнаність та інтерес споживачів
3. Інформація про споживача

Виробники

1. Продукт та місцевість його походження
2. Продукт на ринку
3. Поінформованість виробників про можливості реєстрації
4. Інформація про виробника/об'єднання виробників



2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

Результати опитування споживачів

- **1/2 споживачів** віддають перевагу продуктам зі своєї місцевості
- Важливість фактору якості для 30% споживачів при прийнятті рішення про покупку
- **1/4 споживачів** звертають увагу на географічні посилання в назвах продуктів
- **2/3 споживачів** звертають увагу на етикетки
- **Майже 60%** хочуть бачити інформацію про походження та особливі властивості, пов'язані з походженням, на етикетках
- **87% споживачів** нічого не знають про історію та традиції, пов'язані з продуктами, що мають особливу цінність завдяки своєму походженню





Результати опитування виробників

- **17% виробників** готові зареєструвати географічне походження їхньої продукції
- Лише **1% виробників** обізнані з історією традиційних продуктів, які вони виробляють
- Більше ніж **28%** традиційних продуктів є популярними на території всієї країни
- **30% виробників** вважають, що специфічність регіональних продуктів у великій мірі визначається **природними умовами**
- **50% виробників** вважають, що їх продукти користуються великим попитом, перш за все через їх високу якість.
- **1/3 виробників** розглядають використання власних географічних назв іншими виробниками як проблему, тобто потребують **захисту**.

Критерії відбору продуктів для списку

- **Властивості продукту**, що сприймаються як традиційні для певної місцевості та відрізняють їх від інших продуктів
- **Репутація та популярність**, позиція споживачів та виробників
- **Межі географічного походження**
- **Специфічні елементи виробництва** продукту
- Посилання на традиційні властивості продукту у **стародруках**



2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

Критерії відбору продуктів (продовж.)

- **Продукт позитивно пов'язаний з конкретною місцевістю (регіоном), його перевагами (культурними та природними) та місцевими громадами.**
- **Вплив природних умов** місця походження на особливі якості продукту
- **Взаємозв'язок особливих якостей продукту з людським фактором** місця походження
- **Наявність групи виробників**, що виробляє цей продукт; або перспективи створення такої групи.
- **Вплив на один або декілька факторів регіонального економічного розвитку**



2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

Деякі обрані продукти, які можуть сертифікуватися та просуватися як продукти з географічним зазначенням



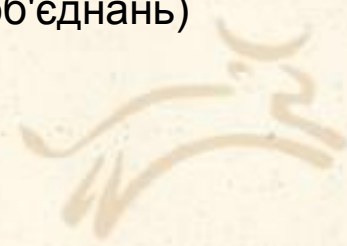
Продукт	Місце виробництва	Особливості
Ялтинська солодка цибуля	Ялтинський район, Крим	Місцеве різноманіття; особливості природних умов
Херсонський кавун	Херсонська область	Місцеве різноманіття; особливості природних умов
Рахівська бринза	Закарпатська область	Метод виробництва, сировина (молоко)
Фруктовий джем з Донешти	Кам'янка, Вінницька область	Місцевий різновид яблук; особливий метод виробництва

2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

Профільна картка



1. Назва
2. Тип продукту (сорт, порода, страва тощо)
3. Загальний опис продукту (специфічність/ унікальність, місце походження, метод виробництва)
4. Зв'язок між продуктом та місцевістю (особливі місцеві ресурси та як вони впливають на продукт)
5. Вплив на потенціал економічного розвитку регіону
6. Правовий статус продукту
7. Можливості колективних дій виробників (їх кількість, наявність об'єднань)



2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

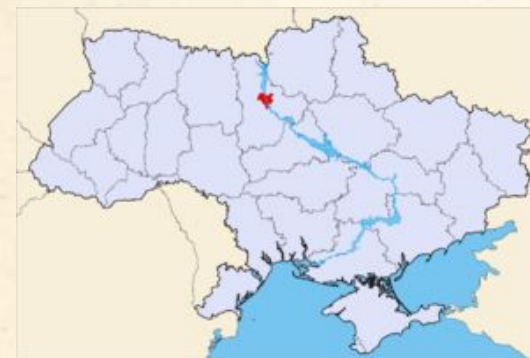
Продукти промислового виробництва, що мають можливість бути ідентифіковані та зареєстровані як продукти що мають географічне зазначення.



Квас хлібний
Полтавський
(рецептура,
особливості води)



Торт Київський
(рецептура та час
виготовлення з
1950 року)



Продукти, що можна віднести до традиційних страв



Колотуха



Малай
Комаровецький

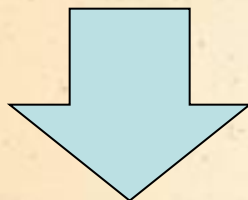
Повидло
Донештове



2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

Продукція з географічним зазначенням дрібних сільськогосподарських виробників

- Додатковий **прибуток** від збільшення попиту на такі продукти та підвищення рівня цін на продукти, що сертифіковані з географічним зазначенням;
- Додаткові **робочі місця**;
- Розвиток **навичок**;
- **Захист прав** та інтересів дрібних сільськогосподарських виробників (власників особистих селянських господарств, фермерів тощо);
- Сприяє розвитку **агротуризму** та популяризації регіонів;
- Може успішно просуватися через об'єднання виробників (наприклад **сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи**), що можуть надавати послуги з переробки, пакування, маркетингу унікальної регіональної продукції



Розвиток сільських територій



2. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ

Місцеві можливості для розвитку виробництва з географічним зазначенням

- Успішні **приклади відродження/розвитку місцевих продуктів**, що базуються на історичних традиціях/усталених практиках
- Деякі сільські громади мають ресурси для запуску виробництва, включаючи, дякуючи МБО “Добробут громад”: велику рогату худобу, обладнання тощо.



Приклад. с. Нижнє Селище, Хустівський район, Закарпатська область – продукти:

- **Селиський сир** (бринза), хустівський сир, сир “Карпатський нарцис” (напрямок виробництва сиру)
- **Селиський хліб**, виготовлений в дров’яній печі
- **Селиська салямі**
- **Промоційна діяльність**: етнофестиваль “Селиська співанка”



3. Відмінності українського законодавства та законодавства Євросоюзу

Ключові відмінності процедур реєстрації в Україні порівняно із законодавством ЄС

- Можливості для **однієї особи** подати заявку на реєстрацію в **Україні**. Сертифікація для виробника, а не регіону
- Вимоги **попередньої перевірки (експертизи)** заявки спеціально призначеним для цього державним органом. Цей орган надає свій висновок, який має бути долучений до пакету документів, що подається разом з заявкою
- Процедура реєстрації в Україні не бере до уваги необхідність розробки **кодексу практики** (специфічних процедур вирощування, виробництва/переробки та інших виробничих процесів) певного продукту, що має географічну прив'язку
- Надання державою **для об'єднань виробників** повноважень **контролю** дотримання стандартів виробництва
- Немає чіткої різниці між **описом характеристик** та **описом репутації**.



Фактори, що сприяють розвитку продуктів з географічним зазначенням

- Система контролю для національних стандартів якості розроблена;
- Державний департамент з питань інтелектуальної власності в Україні має повноваження сертифікації продуктів з географічним зазначенням;
- Активна **роль місцевих виробників**, їх об'єднання; що створює можливості для спільних дій та розвитку сільських територій

4. НАСТУПНІ КРОКИ

Деякі бар'єри на шляху до покращення інституційних умов розвитку продуктів з географічним зазначенням в Україні та напрямки їх подолання

Обмежуючі фактори для розвитку виробництва продуктів з географічним зазначенням

Рішення

Концепція продуктів з географічним зазначенням є новою для України – **низька обізнаність** дрібних сільськогосподарських виробників

Інформаційна компанія; тренінг для представників влади та виробників. Залучення недержавних представників, що пройшли ліцензування, для реєстрації продуктів з географічним зазначенням.

Відсутність **ланцюгів постачання** для традиційних продуктів високої якості.

Об'єднання виробників. Спільне просування. Організація особливих заходів з просування (ярмарки, фестивалі, тощо).

Низька обізнаність споживачів з місцевими традиційними українськими продуктами

Інформаційні компанії для споживачів за фінансової та науково-освітньої підтримки держави, включаючи с-г. дорадчі служби

Відсутність досвіду в Україні реєстрації продуктів харчування з географічним зазначенням (окрім мінеральних вод)

Пілотна реєстрація відібраних продуктів, що виробляються дрібними виробниками, у рамках нового проекту технічної співпраці

Висока вартість просування продуктів

Спільне просування завдяки Об'єднанням виробників, включаючи сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи та інші спілки виробників на селі

Напрямки розвитку та рекомендації

1. Передбачити становлення **національної та регіональних структур** (не лише державних) в Україні, які б допомагали розвитку продуктів із захищеною географічною назвою.
2. **Удосконалення та гармонізація нормативно-правової бази** щодо захисту географічних зазначень у відповідності до законодавства Європейського Союзу
3. **Розробка системи специфікації товарів** (зокрема кодекси практики, протоколи, що розробляються виробниками)
4. Розробка **державної програми розвитку продуктів, що мають захищену географічну назву** як однієї із складових зростання потенціалу сільських територіальних громад та підвищення прибутковості аграрного виробництва.



Дякуємо за Вашу увагу!

Віктор Терес

viktor.teres@heifer.org.ua

Президент

МБО "ДОБРОБУТ ГРОМАД"

Васильківська 14, поверх 7, офіс №720

Київ 03040 Україна

